

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 422/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ], obidve bytom [REDAKOVANÉ], zastúpené advokátkou [REDAKOVANÉ], advokátska kancelária, [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 CoP 183/2015-260 z 30. septembra 2015 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Košice - okolie č. k. 18 P 1/2013-184 z 9. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľky“, „maloletá“ a „matka maloletej“), ktorou namietali

porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 3 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 CoP 183/2015-260 z 30. septembra 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) v spojení s rozsudkom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 P 1/2013-184 z 9. marca 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 18 P 1/2013-184 z 9. marca 2015 rozhodol o úprave styku maloletej [REDAKOVANÉ] s jej otcom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], tak, že oproti pôvodnému rozsudku sp. zn. 13 P/186/2011 z 29. mája 2012, podľa ktorého otec maloletej sa mal právo s ňou stretávať každú sobotu od 09.00 h do 19.00 h, rozšíril toto jeho právo, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia okresného súdu, a to napriek tomu, že matka maloletej požadovala styk s otcom zakázať. Krajský súd rozsudkom č. k. 8 CoP 183/2015-260 z 30. septembra 2015 zamietol matkou maloletej podané odvolanie proti rozsudku okresného súdu č. k. 18 P 1/2013-184 z 9. marca 2015. V ostatnom podali sťažovateľky na ústavnom súde sťažnosť.

3. Sťažovateľky v podanej sťažnosti v súhrne dôvodili, že „... majú za to, že rozhodnutia súdu prvého stupňa a aj odvolacieho súdu nie sú z hľadiska preskúmateľnosti presvedčivé a obe rozhodnutia sú ústavne nekonformné. Všeobecné súdy sa v odôvodnení rozhodnutí nedostatočným spôsobom vysporiadali so skutočnosťami, ktoré vyplynuli z dokazovania, a ktoré mali vplyv na rozhodnutie vo veci, pričom nesprávne - ústavne nekonformným spôsobom, interpretovali vnútroštátne právne normy. Sťažovateľky majú za to, že možnosť uplatňovať svoje argumenty pred súdom neznamena len to, aby každá strana mala možnosť predložiť svoje stanovisko k prejednávanej veci, ale aj to, aby súd stanovisko každej procesnej strany pozorne preštudoval, a aby bolo súdom vzaté pri rozhodovaní do úvahy (a to bez ohľadu na to, či sa súd so stanoviskom strany sporu stotožní alebo nie). Ako sťažovateľky vyššie uviedli, v rámci vykonaného dokazovania všeobecné súdy

nehľadali na skutočnosti a dôkazy, ktoré sťažovateľka v rade 1. v rámci konania predložila, a ktoré mali význam pre rozhodnutie vo veci. Najmä sa nevysporiadali so zásadnými námietkami proti znaleckému posudku, k záverom, ktorého prihliadali pri rozhodovaní vo veci samej. Podľa sťažovateľiek je ústavne neudržateľné, aby súdy pri svojom rozhodovaní prihliadali k dôkazu, u ktorého existujú dôvodné pochybnosti čo sa týka jeho preskúmateľnosti. Je predsa v súlade s požiadavkou spravodlivosti, aby takýto dôkaz bol preskúmateľný aj účastníkmi konania, aby z neho bolo zrejmé na základe čoho znalec dospel k určitým odborným záverom, ktoré majú vplyv na rozhodovanie súdu vo veci samej a zároveň musí byť nado všetku pochybnosť vylúčená svojvoľná interpretácia vyšetrení znalcom. V danom prípade sa tak podľa sťažovateľiek nestalo, znalecký posudok neobsahoval vôbec informácie ako dospel znalec k určitým výsledkom, neobsahuje ani prepis rozhovorov s účastníkmi konania, v snahe vyhnúť sa ďalším pochybnostiam je namieste, aby okrem prepisu si znalec rozhovor s účastníkmi konania nahrával a v prípade pochybností súdu túto nahrávku predložil. Nie je predsa možné, aby súdy prihliadali na názor sťažovateľky v rade 2. ohľadne stretávania sa s otcom, bez toho, aby bolo nadovšetku pochybnosť jasné, za akých okolností uvedený názor mala maloletá prezentovať, či išlo o jej spontánne vyjadrenie, alebo išlo o odpoveď na otázku znalca, pričom by malo byť zrejmé aj presné znenie tejto otázky, k čomu v danom prípade nedošlo. Všeobecné súdy tieto námietky sťažovateľky v rade 1. bagatelizovali a len sucho konštatovali, že závery znaleckého posudku považujú za relevantné a odborné. Dokonca pri svojom rozhodovaní prihliadli na názor maloletej údajne prezentovaný pred znalcom, avšak podrobne sa nezaoberali tým, do akej miery sa jednalo o slobodne prezentovaný názor maloletej. A aj napriek vzniknutým pochybnostiam, ktoré znalec neodstránil ani počas jeho výpovede na pojednávaní, pri svojom rozhodovaní vychádzali súdy prakticky len zo záverov namietaného znaleckého posudku a údajného názoru maloletej, ktorý sa ani nesnažili verifikovať iným spôsobom. Súd prvého stupňa ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania zamietol ako nadbytočné a odvolací súd toto jeho rozhodnutie odobril. Sťažovateľky preto považujú rozhodnutia všeobecných súdov za arbitrárne, nakoľko sa ich argumentáciou zaoberali len v obmedzenom rozsahu. Vydaním arbitrárneho rozhodnutia všeobecnými súdmi, tak došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces, princípu rovnosti zbraní ako jedného zo základných prvkov práva na spravodlivý proces a k znevýhodneniu sťažovateľiek

v porovnaní s protistranou. Za daných okolností aj nevykonanie ďalších dôkazov, najmä smerujúcich k zisteniu objektívneho názoru maloletej na úpravu styku s otcom, treba považovať v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu (pozri napr. Nález ÚS SR II. ÚS 97/2013) za porušenie práva na súdnu ochranu podľa ústavy ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru. Sťažovateľky namietajú, že vyvodené závery súdov sú podľa sťažovateľiek z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a účinky týchto záverov mali za následok porušenie práv sťažovateľiek podľa vyššie citovaných medzinárodných dohovorov a Ústavy SR.“.

V ďalšom akcentovali to, že „... rozhodnutím súdu o úprave styku, došlo k zásahu do ich práva na rodinný život podľa článku 19 ods. 2 Ústavy SR a článku 8 Európskeho dohovoru“. Poukázali na to, že „... sťažovateľka v rade 1. nemá záujem brániť otcovi v styku s maloletou sťažovateľkou v rade 2. Na základe odborných záverov viacerých psychologičiek však mala obavu, že kontakt sťažovateľky v rade 2. s otcom bez odborného dohľadu nie je v najlepšom záujme sťažovateľky v rade 2. a má negatívny dopad na jej psychický vývoj. Sťažovateľka uvedené obavy prezentovala pred všeobecnými súdmi, no tie ich bagatelizovali a bez zabezpečenia objektívnych dôkazov, ktoré by tieto obavy sťažovateľky v rade 1. vyvrátili, úpravu styku dokonca rozšírili. Odvolávali sa pritom na závery znaleckého posudku, ktorého odbornosť bola v konaní namietaná a tiež na údajne vyslovený názor sťažovateľky v rade 2. pred znalcom, vyslovenie ktorého však bolo tiež v konaní spochybňované. Navyše všeobecné súdy úplne odignorovali fakt, že aj znalec [REDACTED] v ním vypracovanom znaleckom posudku odporučil, aby sa nariadená úprava styku priebežne vyhodnocovala a rodina bola pod odborným dohľadom, k zabezpečeniu čoho zo strany súdu nedošlo.“. Prízvukovali aj to, že „Všeobecné súdy pri rozhodovaní o právach a povinnostiach vo vzťahu k sťažovateľke v rade 2. vôbec nezohľadňovali násilie zo strany jej otca voči jej matke sťažovateľke v rade 1., ktorého bola sťažovateľka v rade 2. svedkyňou a tiež sa bližšie nevenovali tomu, aký dopad malo uvedené násilné správanie sa otca voči matke na vzťah sťažovateľky v rade 2. k otcovi, všeobecné súdy túto skutočnosť v súdnych konaniach bagatelizovali a bližšie sa jej nevenovali. Namiesto toho prehadzovali zodpovednosť na matku sťažovateľky v rade 2., aby povzbudzovala maloletú k budovaniu

vzťahu s otcom, pričom akosi opomenuli skutočnosť, že je to predovšetkým, v tomto prípade otec, ktorý nesie hlavnú zodpovednosť za vybudovanie si vzťahu s dcérou.“.

V závere namietli aj prietáhový postup všeobecných súdov pri rozhodovaní v merite veci a konštatovali, že súdne konanie „... trvalo od podania návrhu otca v júni 2012 až do 30.9.2015, t.j. viac ako 3 roky, pričom sa jednalo o konanie vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej osobe. Všeobecné súdy aj napriek tejto skutočnosti nepostupovali v danej veci promptne a porušili tak právo sťažovateľiek na prerokovanie veci v primeranej lehote bez prietáhov tak ako je garantované v ústave a vyššie uvedených medzinárodných dohovoroch. Všeobecné súdy rozhodovali vo veci viac ako 3 roky, aj napriek tomu, že sa jednalo o konanie týkajúce sa úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a kde bolo zrejmé, aj na základe predložených dôkazov, že stretávanie sa s otcom má negatívny dopad na maloletú, a teda bolo v záujme maloletej, aby súdy rozhodli vo veci bez prietáhov a čím skôr upravili výkon rodičovských práv a povinností k maloletej.“.

4. Sťažovateľky na základe uvedeného ústavnému súdu navrhli, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné ľudské práva a slobody sťažovateľiek v rade 1. a 2. podľa čl. 19 ods. 2, čl. 47 ods. 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ľudských práv a základných slobôd podľa článku 6 ods. 1, článku 8, Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a u sťažovateľky v rade 2. aj k porušeniu práv podľa článku 3 a 12 Dohovoru o právach dieťaťa postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach 8 CoP 183/2015 v konaní vedenom pod sp. zn. a Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 P 1/2013 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30.09.2015, sp. zn. 8 CoP 183/2015-260 a rozsudok Okresného súdu Košice-okolie zo dňa 09.03.2015, sp. zn. 18 P 1/2013-184 sa zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach a Okresný súd Košice-okolie sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľke v rade 1. finančné zadosťučinenie vo výške 2 500 Eur (slovom: dvetisíc päťsto Eur) a sťažovateľke v rade 2. finančné zadosťučinenie vo výške

4 000 Eur (slovom, štyritisíc Eur) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a nahradiť im trovy konania a trovy právneho zastúpenia na Ústavnom súde SR v lehote do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.A

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

7.1 Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní rovní. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

7.2 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti... ochrany práv a slobôd iných.

7.3 Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa pri všetkých akciách týkajúcich sa detí, či už podniknutých verejnými alebo súkromnými inštitúciami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi orgánmi alebo zákonodarnými zbormi, najlepšie záujmy dieťaťa musia byť prvoradé.

Podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa štáty zmluvné strany sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, berúc pritom do úvahy práva a povinnosti jeho rodičov, poručníkov alebo iných jednotlivcov právne zaň zodpovedných a na tento účel musia prijať všetky príslušné legislatívne a administratívne opatrenia.

Podľa čl. 3 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa štáty zmluvné strany musia zabezpečiť, aby inštitúcie, služby a zariadenia, zodpovedné za starostlivosť alebo ochranu detí, zodpovedali štandardom stanoveným príslušnými orgánmi predovšetkým v oblastiach bezpečnosti, zdravia.

Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty zmluvné strany musia zabezpečiť dieťaťu, ktoré je schopné si utvárať vlastné názory, právo ich vyjadrovať slobodne vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho týkajú, pripisujúc názorom dieťaťa náležitú váhu podľa jeho veku a zrelosti.

Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa na tento účel musí byť dieťaťu predovšetkým poskytnutá možnosť byť vypočuté v akomkoľvek súdnom alebo administratívnom konaní, ktoré sa ho týka buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu, resp. príslušnej osoby, spôsobom zlučiteľným s procesnými pravidlami vnútroštátneho práva.

8. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

9. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde, ako aj pod tento článok spadá právomoc súdov rozhodnúť o oprávnenosti trestného obvinenia voči konkrétnej osobe. Takto

interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08). Ústavný súd napokon poznamenáva, že medzi právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

10. Ústavný súd posudzoval namietané porušenie základných práv sťažovateľiek podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a podľa čl. 3 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa vzhľadom na to, že argumentácia sťažovateľky je v podstate rovnaká vo vzťahu ku všetkým označeným článkom ústavy, dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa, k porušeniu ktorých malo dôjsť rozsudkom krajského súdu č. k. 8 CoP/183/2015-260 z 30. septembra 2015 v spojení s rozsudkom okresného súdu č. k. 18 P 1/2013-184 z 9. marca 2015.

II. B

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím okresného súdu

11. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ

môže domôcť využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

12. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie okresného súdu v právnej veci sťažovateľiek, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto rozhodnutiu bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo matka maloletej aj využila), a preto sťažnosť v tejto časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II. C

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu

13. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade,

že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

14. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

15. Krajský súd v rozsudku č. k. 8 CoP 183/2015-260 z 30. septembra 2015 v podstatnom uviedol:

«Podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 cit. zák. ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd na základe odvolania matky dieťaťa preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa § 212 ods. 2 písm. a/ O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav, posúdil ho podľa správnych zákonných ustanovení Zákona o rodine, v súlade s § 132 O.s.p. vyhodnotil každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliadal na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci konania, preto je odôvodnenie rozsudku presvedčivé a s jeho závermi sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Konajúci súd sa dôsledne vysporiadal s námietkami matky uplatnenými v odvolaní, ktoré tvorili jej obranu už v priebehu konania na súde prvého stupňa a matka ani v priebehu odvolacieho konania neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by mali za následok iné rozhodnutie o úprave styku otca s mal. ██████████. Odvolací súd dodáva, že právo styku rodiča s dieťaťom je právom, ktoré vznikne tomu rodičovi, ktorému nie je dieťa rozhodnutím súdu zverené do osobnej starostlivosti. Právo styku vychádza z Ústavy Slovenskej republiky, keď v zmysle článku 41 ods. 4 Ústavy SR „starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona“. Právo styku vyplýva z viacerých ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa, kde je upravené v článku 7 ako právo dieťaťa poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť, v článku 8, ktorý zakotvuje právo dieťaťa na zachovanie jeho rodinných väzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov, v článku 29 bod 1., podľa ktorého má výchova dieťaťa viesť k posilňovaniu úcty k rodičom dieťaťa, ale najmä v článku 9 bod 3., podľa ktorého „štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo oboch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, iba že by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa“ a súvisiacom článku 18 bod 1., ktorý priznáva obom rodičom spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Vzájomná radosť rodiča a dieťaťa v blízkosti toho druhého je základným prvkom rodinného života. Je chránené článkom 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, z ktorého vyplýva tiež pozitívny záväzok štátu chrániť záujmy rodiny a prispievať aktívne k udržiavaniu a obnovovaniu rodinnoprávnych väzieb. Vyhliadky na vytvorenie takýchto väzieb sa postupne znižia a napokon zaniknú, ak

biologickému rodičovi a dieťaťu nie je dovolené stýkať sa alebo len tak zriedka, že žiadne prirodzené puto nemá nádej medzi nimi vzniknúť. Právo styku a zásady jeho správneho výkonu sa premietajú do judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý opakovane konštatoval, že , je v záujme dieťaťa, aby udržovalo rodinné vzťahy s odlúčeným rodičom a aby nebolo odtrhnuté od svojich koreňov a má právo na to, aby dostalo príležitosť rozvíjať svoj vzťah ku každému z rodičov a prejavíť svoje city skutočne slobodne bez akéhokolvek vonkajšieho tlaku zo strany druhého rodiča“. Právo stretávania sa s dieťaťom zaručuje oprávnenej osobe právo vidieť dieťa, právo na prístup k dieťaťu, právo určiť miesto a spôsob trávenia času počas stretávania, právo výlučne výchovne na dieťa počas tohto času pôsobiť a právo na náhradu za čas stretávania, ktorý sa nerealizoval z dôvodov, ktoré nespočívali v osobe oprávneného. Pri úprave styku by mala byť zachovaná proporionalita rozloženia pri rešpektovaní rovnakých práv každého z rodičov a úprava stretávania pod tento rozsah v prípade, ak má rodič záujem o stretávanie v normálnom rozsahu t. j. 1/2 voľného času dieťaťa, je obmedzením stretávania a súd musí v rozhodnutí odôvodniť, aký záujem dieťaťa ho viedol k obmedzujúcemu rozsudku. Ak je oprávnený schopný sa o svoje dieťa riadne postarať po celú dobu stretávania a má na to vytvorené všetky podmienky, potom niet žiadneho zákonného dôvodu na to, aby bol tento styk akokoľvek obmedzovaný. Zásadne nemožno obmedzenie alebo zákaz styku vysloviť v prípade, ak uvádzané dôvody vyplývajú zo vzťahu medzi rodičmi, a nie zo vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. Akékoľvek (aj oprávnené) výhrady jedného rodiča voči druhému rodičovi, ktoré sa týkajú jeho postoja ako partnera, nemôžu byť dôvodom na zásah do styku s dieťaťom. Takisto nemôže byť dôvodom na obmedzenie alebo zákaz styku len ničím neodôvodnená nechť dieťaťa, najmä vtedy, ak indicie smerujú k zámernému pôsobeniu preferenčného rodiča s cieľom vyvolať takéto správanie dieťaťa. Aj deti sú svojim rodičom povinné úctou a rešpektom, a táto povinnosť nemôže bezdôvodne zaniknúť, a to ani rešpektovaním všetkých práv dieťaťa. Ak teda súd nezistí také okolnosti v správaní oprávneného rodiča, ktoré by, mohli viesť k zásahom do výkonu rodičovských práv a povinností, nemôže byť odmietanie dieťaťa samé osebe dôvodom na obmedzenie alebo zákaz styku. Práve naopak, v takomto prípade musí súd zvážiť širší záujem dieťaťa, ktorým je naplnenie cieľov jeho riadnej výchovy a urobiť všetky kroky smerujúce k tomu, aby sa eventuálne narušený vzťah medzi rodičom a dieťaťom obnovil, resp. prehĺbil. V prípade, ak

má súd za preukázané, že príčinou odmietania je správame preferenčného rodiča, potom by súd mal bez návrhu riešiť postoj tohto rodiča a nariadiť mu odborné poradenstvo podľa § 37 ods. 2 písm. d/ Zákona o rodine. Súd je povinný poučiť preferenčného rodiča o následkoch jeho pôsobenia na dieťa a ďalšie právne prostriedky, ktoré môže použiť, aby zabezpečil pre dieťa riadne naplnenie jeho práv, vrátane zmeny zverenia podľa § 25 ods. 4 Zákona o rodine. Súd prvého stupňa správne rozhodol o potrebe zmeniť predchádzajúcu úpravu styku otca s mal. [REDAKOVANÉ] a správne určil aj rozsah styku zodpovedajúci súčasným potrebám maloletej a jej otca, ktorý v prípade ponechania styku v doterajšej podobe by bol znevýhodňovaný a obmedzovaný v realizácii rodičovských práv a maloletá by bola obmedzovaná v rozpore s jej záujmom pri rozvíjaní a prehlbovaní svojich väzieb k otcovi. Práve naopak, širším záujmom dieťaťa, ako to vyplýva aj zo znaleckého posudku, je naplnenie cieľov jeho riadnej výchovy a konajúci súd úpravou styku splnil svoju zákonnú povinnosť urobiť všetko pre to, aby vzťah medzi otcom a dieťaťom sa prehĺbil, vrátiť dieťaťu pocit citovej istoty narušený rozpadom pôvodnej rodiny a vytvoriť pocit spolupatričnosti, istoty a bezpečia tak v rodine matky, ako aj otca. Pokiaľ ide o odvolaciu námietku matky vo vzťahu k znaleckému posudku [REDAKOVANÉ], k záverom a hodnoteniu znaleckého posudku ako dôkazného prostriedku zo strany súdu, odvolací súd konštatuje, že znalecký posudok je len jedným z dôkazných prostriedkov (§ 125 O. s. p.), ktorý má rovnakú silu ako ostatné dôkazy, nie je možné ho prioritizovať, ale hodnotiť ho ako každý dôkaz podľa § 132 O. s. p. jednotlivo, ako aj v súvislosti s ďalšími vykonanými dôkazmi. Znalecké dokazovanie možno nariadiť len na zistenie skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti. Na druhej strane znalcovi zásadne nepatrí vyjadrovať názor na prejednávajúcu vec, prípadne navrhovať úpravu pomerovo účastníkov konania. Súd v rámci hodnotenia dôkazov nie je oprávnený posudzovať znalecký posudok z hľadiska odborných záverov, pretože k tomu nemá požadované odborné znalosti, ale nemusí akceptovať závery znalca, ak tieto nezodpovedajú skutkovým zisteniam, resp. sú v rozpore so zásadami logiky, prípadne prekračujú rámec odborného posúdenia. Odvolací súd zdôrazňuje, že záver znaleckého posudku [REDAKOVANÉ] je logický a presvedčivý v častiach týkajúcich sa odbornej analýzy vzájomných vzťahov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom navzájom. Závery znaleckého posudku korešpondujú aj s ďalšími dôkazmi vykonanými vo veci a posudok neobsahuje žiadne rozpory, ako sa domnieva matka, ale podáva vyčerpávajúce odpovede na

položené otázky a o jeho objektívnosti odvolací súd nemal pochybnosti a dodáva, že znalecký posudok vzhľadom na priebeh a rozsah vyšetrení účastníkov konania (rodičov a mal. ████████) má rozhodne vyššiu výpovednú hodnotu, ako správy psychológov, ktorými sa navyše znalec vysporiadal. Odvolací súd tiež dodáva, že odporúčanie znalca o frekvencii styku nemôžu byť bez ďalšieho podkladom pre rozhodnutie súdu, pretože hodnotenie dôkazov a zodpovednosť za rozhodnutie má súd, nota bene súd nie je v tomto smere viazaný závermi znalca o rozsahu a frekvencii styku rodiča s dieťaťom. Znalcom (██████) navrhovaný rozsah a frekvencia styku (okrem prázdnin a sviatkov) nespochybňuje odbornosť znaleckého posudku a rozsudok súdu prvého stupňa o rozsahu styku len preto, že na základe rozsiahleho dokazovania a komplexného posúdenia veci je čiastočne identický s odporúčaním znalca, nečiní rozsudok nepreskúmateľným a nezákonným. Súd nie je ani povinný prihliadnúť na odporúčanie znalca, ak by dokazovaním dospel k inému záveru a navyše v tomto prípade je styk cez víkendy upravený v rozsahu, ktorý zodpovedá bežnej súdnej praxi v obdobných prípadoch t. j. keď súd nezistí žiaden zákonný dôvod pre obmedzenie styku. Pokiaľ matka namieta nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, odvolací súd konštatuje, že v priebehu konania na súde prvého stupňa boli nepochybne zistené a preukázané všetky skutočnosti podstatné pre rozhodnutie v merite veci. Odvolací súd tiež poznamenáva, že je výlučne vecou konajúceho súdu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná za predpokladu, že skutkový stav potrebný pre rozhodnutie vo veci zistil inými dôkaznými prostriedkami (§ 120 ods. 1 O. s. p.). Odvolací súd dospel k záveru, že nevznikla potreba nariadiť kontrolné znalecké dokazovanie v súlade s návrhom matky, pretože skutkový stav zistený súdom prvého stupňa dovoľuje nepochybne záver a to bez potreby ďalšieho dokazovania, že úprava styku otca s mal. ████████ upravený súdom prvého stupňa je v záujme dieťaťa a zo zisteného skutkového stavu rovnako nepochybne vyplýva, že sú splnené všetky zákonné podmienky pre tento rozsah úpravy styku otca s mal. ████████ a niet žiadneho zákonného dôvodu na to, aby bol tento styk akokoľvek obmedzovaný. Vo vzťahu k obavám matky, že maloletá vzhľadom na rozsah styku nebude pripravená do školy a nebude navštevovať bohoslužby, odvolací súd poznamenáva, že právo styku zaručuje otcovi tráviť s dieťaťom polovicu voľného času, čo zahŕňa právo dieťa vidieť, právo na prístup k dieťaťu, právo určiť miesto a spôsob trávenia času, právo výlučne výchovne na dieťa počas tohto času pôsobiť (ako to už bolo vyššie uvedené), preto sú výhrady matky

súvisiace s nevyhnutnosťou prípravy maloletej do školy a návštevou bohoslužby, so zreteľom na túto úvahu irelevantné a navyše, obavy matky otec v priebehu konania na súde prvého stupňa, ako aj vo vyjadrení k odvolaniu vyvrátil. Odvolací súd tiež konštatuje, že právo otca podieľať sa na výchove maloletej je obmedzené už tým, že maloletá je zverená do osobnej starostlivosti matky, preto vyhovieť odvolaciemu návrhu matky by nezodpovedalo spravodlivému rozhodnutiu, naopak, styk otca s maloletou je nielen v záujme maloletej, ale je nevyhnutné ho aj okamžite realizovať. Je nutné zdôrazniť, že matka je povinná maloletú na styk pripraviť a svojim verbálnym a neverbálnym prejavom ju vo vzťahu k otcovi podporovať, usmerňovať a organizovať program maloletej so zreteľom na jej záujem stretávať sa s otcom, pretože ničím nepodložené výhrady voči otcovi dieťaťa pôsobia na vzájomný vzťah otca a dieťaťa kontraproduktívne. Pretože súd prvého stupňa pri rozhodovaní komplexne a správne zhodnotil okolnosti na strane otca (jeho pozitívny a vrúcny vzťah k mal. ■■■■■, časové a hospodárske možnosti, rodinné a bytové pomery) aj na strane maloletej (jej vek, povinnosti súvisiace s návštevou školy a tiež jej pozitívny vzťah k otcovi) odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O. s. p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a podľa ods. 2 cit. zák. ustanovenia doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody podľa § 219 ods. 2 O. s. p.»

16. Podľa § 24 ods. 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a na schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi. Podľa § 26 zákona o rodine ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností. Podľa § 28 ods. 2 zákona o rodine rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého

dieťaťa. Podľa § 43 ods. 1 zákona o rodine maloleté dieťa, ktoré je schopné s ohľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, má právo vyjadrovať ho slobodne vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

17. Rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Ak rodičia žijú v manželstve, predpokladá sa, že ich vykonávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Zákon o rodine úpravu výkonu rodičovských práv a povinností v určitých špecifických situáciách rieši osobitne, čo nielen umožňuje čl. 51 ods. 1 ústavy, ale to aj predpokladá. Pritom zákon o rodine preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 35, § 36, § 25 ods. 1, § 24 ods. 2 zákona o rodine). Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa (IV. ÚS 367/08).

18. Pojem najlepšie záujem dieťaťa, ktorý je použitý v čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, nie je v Dohovore o právach dieťaťa definovaný všeobecnými kritériami ani vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam. Obsah tohto pojmu je možné interpretovať z obsahu jednotlivých článkov vnímaných vo vzájomných súvislostiach v kontexte celého dokumentu. V súlade s princípmi medzinárodného práva postupuje aj Európsky súd pre ľudské práva pri interpretácii dohovoru, zvlášť ak ide o pravidlá týkajúce sa medzinárodnej ochrany ľudských práv (napr. Neulinger a Shuruk v. Švajčiarsko, rozsudok zo 6. 7. 2010, bod 131) a rovnaký prístup je vlastný aj ústavnému súdu pri konkrétnej kontrole ústavnosti. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre (ibid., bod 135) konštatuje, že existuje široký konsenzus, i v rámci medzinárodného práva, že vo všetkých rozhodnutiach týkajúcich sa detí musia byť rozhodujúcim hľadiskom ich najlepšie záujmy. Tento záujem sa podľa ESLP skladá z dvoch zložiek. Na jednej strane vyžaduje udržiavanie väzieb dieťaťa s jeho rodinou, okrem prípadov, keď sa konkrétna rodina preukáže ako nevhodná. Z toho vyplýva, že rodinné väzby môžu byť pretrhnuté iba vo veľmi výnimočných prípadoch a musí byť vykonané všetko v záujme zachovania osobných

vzťahov a ak je to vhodné, v záujme obnovy rodiny. Na druhej strane je v záujme dieťaťa, aby bola jeho výchova zabezpečená v stabilnom prostredí a rodičom nemôže byť podľa čl. 8 dohovoru umožnené uplatňovať opatrenia, ktoré by mohli poškodiť zdravie alebo vývoj dieťaťa (ibid., bod 136). Článok 8 dohovoru tak vyžaduje zo strany orgánov verejnej moci rozhodovanie zachovávajúce rovnováhu medzi záujmami dieťaťa a záujmami rodičov, osobitná pozornosť v tomto procese však musí byť venovaná najlepšiemu záujmu dieťaťa, ktorý v závislosti na jeho povahe a význame môže prevážiť nad záujmami rodičov (Sahin v. Nemecko, rozsudok z 8. 7. 2003, bod 66).

19. V týchto naznačených súvislostiach ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu konštatuje, že krajský súd ako súd odvolací konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretovali a aplikovali, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim spôsobom reflektoval na sťažovateľkami prezentované tvrdenia, jeho úsudky a ním predstretý skutkový stav, ku ktorému v primerane podrobnej svojej argumentácii zdôvodnil svoje úvahy opierajúc sa o skutkové zistenia plynúce z vykonaného dokazovania a z nich odvodené právne závery, ku ktorým zaujal právne stanovisko aj v konfrontácii s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Naopak, ústavnému súdu sa právne závery sťažovateľiek o ústavnej nonkonformnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu javia ako čisto subjektívne a ovplyvnené len ich predstavou úspechu v predmetnej právnej veci, teda výsledkom, ktorý by zodpovedal len ich predstavám. Ústavný súd sa teda z obsahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že v tomto ohľade sťažovateľ dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti jeho právnej veci, závery krajského súdu sú logické, vychádzajúce zo skutkových okolností veci a relevantných právnych noriem, k čomu krajský súd dospel na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03).

20. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľiek týkajúcu sa potreby vykonania ďalšieho znaleckého dokazovania, ako aj podrobnej analýzy znalcom [REDACTED] kladených otázok a v tejto súvislosti potrebou hlbšej dôkaznej analýzy jeho postupov a záverov z nich vyplývajúcich, ústavný súd pripomína svoju judikatúru, podľa ktorej súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť vykonať dôkazy označené účastníkom konania (I. ÚS 75/96, II. ÚS 153/03, IV. ÚS 178/2012). Procesný princíp voľného hodnotenia dôkazov v spojení so zásadou procesnej ekonomiky dovoľuje súdu vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia vedú k rozhodnutiu vo veci samej (II. ÚS 218/00, IV. ÚS 182/04, IV. ÚS 178/2012). Európsky súd pre ľudské práva tiež uvádza, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručuje síce právo na spravodlivý proces, neupravuje však prípustnosť dôkazov alebo ich hodnotenie (A. B. v Slovenská republika, rozsudok zo 4. 3. 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru). Krajský súd v napadnutom rozhodnutí dostatočne odôvodnil, na základe ktorých skutočností vyplývajúcich z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že ďalšie znalecké skúmanie znalcom z odboru psychológie považuje za rozporné so záujmami maloletej a nepotrebné z hľadiska zistenia skutkového stavu potrebného na rozhodnutie v merite veci. Preto ani odmietnutím ďalšieho navrhovaného znaleckého dokazovania nemohlo byť porušené základné právo sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Na podporu svojich záverov ústavný súd poukazuje aj na to, že súčasťou práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Rovnako EŠLP judikoval, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra EŠLP však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu

vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05).

22. Ústavný súd teda uzatvára, že právne závery krajského súdu nie je možné považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené, v dôsledku čoho nezistil príčinnú súvislosť medzi týmito napadnutým rozhodnutím krajského súdu a sťažovateľkami namietaným porušením označených práv. S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto jej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 117/09). Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľiek (zrušenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a priznanie náhrady trov konania) v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

23. Vo vzťahu k porušeniu práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom všeobecných súdov pri rozhodnutí v merite ich právnej veci (pozri bod 3 záver, pozn.) ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej k naplneniu uvedených práv dochádza až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98). Súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu je

aj názor (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 32/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 22/01, I. ÚS 29/02, IV. ÚS 37/02, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04, IV. ÚS 102/05), v zmysle ktorého sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecnými súdmi) ešte trvalo. Ak v čase, keď sťažnosť ústavnému súdu došla, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného základného práva/práv, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02). Inými slovami, ústavný súd poskytuje ochranu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva ešte trvalo, alebo k jeho porušeniu dochádza (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, I. ÚS 22/01, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP ([REDACTED] proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nemôže dochádzať k porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sťažnosť odmietne vychádzajúc pri tom z účelu týchto práv, ktorých spoločným menovateľom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/05). Keďže konanie v merite právnej veci sťažovateľiek bolo v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už právoplatne skončené, rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti aj v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016